

הפרקליט הממונה על התיק. "מה נעשה?
אין לנו גווייה" אמר דרורי לפרקליט.
"האם אפשר בכלל להאשים ברצח כאשר
אין גווייה?"

"זה לא קל, אבל אפשרי", ענה לו
הפרקליט, "אבל אולי תנסה להכניס מישור
לתא עם החשודים. אולי יצליחו להוציא
מהם משהו. אם תהיה לנו הקלטה סמויה,
יהיה לנו תיק".

זלמן דרורי עשה כעצת הפרקליט. הוא
הכניס לתא של שלומית שוטר, שר
התחזתה לעצירה וניסתה לדובב אותה,
וגם בתאו של רוברט הופיע עציר, חשוד
בעבירות צווארון לבן.

רוברט שמר על שתיקה מוחלטת ולא
ענה כלל לשאלותיו של חברו לתא. שלר
מית, לעומתו, לא עמדה בלוח השאלות
הטורדניות, התפתחה לשיחת-גשמים וגיל-
תה את ליבה לשכנתה לתא. היא סיפרה
לה איזה מגוול היה בעלה וכיצד לא
הסכים בשום אופן לתת לה גט.

"לא איכפת לי ממה שקרה לי, הוא
בעצמו אשם בכך, כי לא הסכים בטוב",
אמרה שלומית, והדברים הוקלטו במכשיר
שהוסתר על גופה של השוטרית-המתחזה.
כאשר שמע הפרקליט את ההקלטה ארו
עיניו ואמר: "טוב, אני חושב שיש לנו
תיק נגד שלומית, ואולי גם נגד רוברט.
"בדקתי את החומר המישפטי ומצאתי
כי יש בישראל תקדים להרשעה ברצח
בלי שהגווייה נמצאה איפסום. היה זה
בבית-המישפט המחוזי בבאר-שבע. שם
נאשמו שני גברים, שהיו בחופשה מהכלא,
בכך שרצחו אדם שלישי, שהציק לנשים
בנות מישפחתם.

"גווייתו לא נמצאה מעולם, אך בית-
המישפט הרשיעם ברצח מכיוון שהאמין
לעד שסיפר כי השניים הודו לפניו ברצח.
אבל השופטים היו מוכנים להרשיעם גם
על סמך הנסיבות בלבד. פסקדין זה
אושר על-ידי בית-המישפט העליון, והפך
לתקדים", הסביר הפרקליט, שהשתוקק
להרשיע את השניים, לקצין-המישטרה,
שביקש לרשום לזכותו עוד פיענוח של
תיק מסובך.

על-סמך הראיות שהיו בידיהם הגיש
התובע כתב-אישום ברצח נגד שלומית
ורוברט. הוא העלה על דוכן-העדים את
השכנים, ששמעו את מריבות בני-הזוג,
ואת השכנים שראו את כל שלושה יוצי
אים לבנק.

נציג המעבדה לזיהוי פלילי של המיש-
טרה הביא לפני בית-המישפט את מיכנסו
של רוברט, שכתמיהדם עדיין נראו
עליהם. הוא העיד כי סוגיהם שנמצא
על המיכנסים וזה לסוג דמו של משיח,
אם כי בגלל חוסר דגמית-דמ של משיח,
אי-אפשר היה לעשות הצלבה מדויקת
וחד-משמעית.

העדה האחרונה היתה השוטרת שהתה
בתא-המצר עם שלומית ושדובבה אותה
במירמה. היא העידה כי שלומית דיברה
על בעלה כעל אדם מת.

מיקרה

חריג

ה פניגור טען כי לא הוכח כלל ש-
משיח נרצח. "יתכן מאוד שהוא החליט

בפעם האחרונה

נראה הבעל בחיים כאשר יצא בחברת אשתו
ומאבחה מהבית. המישטרה טענה כי הם רצחוהו,
אבל לדבריהם הוא ליווה אותם לבנק כדי לקבל כסף, התחרט ונעלם ללא שוב.

לנקום באשתו על שלקחה לה מאקב,
וענב את הארץ כדי לעגנה. כאשר שמע
על המישפט החליט להתעלם ממנו ולתת
לשניים להיענש על לא עוול בכפם. יתכן
שהוא נפגע בתאונת-דרכים ואיבד את
זיכרונו, ואולי הוא סתם מתחבא מאיזו
סיבה בלתי-ידועה, טען הסניגור בלהט.
שלומית ורוברט חזרו על גירסתם כי
מישטרה, וטענו כי למיטב ידיעתם משיח
חי וקיים.

סיכומיהם של עורכי-הדין היו מלאכת
מחשבת של ממש. התובע הביא את פסק-
הדין של בית-המישפט העליון, שנפסק
לאחרונה, וציטט מתוכו פסיקה אנגלית,
אמריקאית וניו-זילנדית — הכל כדי לתמוך
בגירסה כי הרשעה ברצח אפשרית גם
כשהגווייה לא נמצאה, וכל ההוכחות הן
נסיבתיות בלבד.

הסניגור ביקש מבית-המישפט לפסוק

כפי שנקבע בדעת המיעוט בבית-המישפט
המחוזי בבאר-שבע, כי אין אפשרות
להרשיע כאשר אין הודאה של הנאשמים.
"רק אם הודו הנאשמים ברצח, בבית-
המישפט או מחוצה לו, בתוספת דבר-מה
ממשי, אפשר להרשיעם במיקרה חריג
כזה", קבע הסניגור, "אבל כאשר שניהם
ממשיכים לכפור באשמה, וכל הראיות
הן נסיבתיות בלבד, אין אפשרות להר-
שיעם".

בית-המישפט הלך בעקבות התקדים
בבאר-שבע, והרשיע את שלומית ורוברט
ברצח משיח.

ניתוח

מישפטי

אחרונה הסעיר את המישפטים
בישראל מיקרהו של יצחק טובול
מחפזה, אשר נעלם וגופתו לא נמצאה
וזמן רב. המישטרה עצרה שני חשודים
ברצח, אך לא עלה בידה לגלות את
הגוה.

המישטרה הסיתה את החשודים איש
ברעהו, וסיפרה על כל אחד מהם כי
השני יהפוך ער-מדינה נגדו. הדברים אמד
נם השפיעו, ואחד החשודים הודה בכל —
הוא גילה למישטרה כי גופת-המנוח נט-
מנה בקיברה של נפטרת בבית-קברות.

בכך הפך מישפט רצח זה, כאשר יבוא
לפני בית-המישפט, למישפט רצח רגיל,
עם גוויית הקורבן.

במיקרה היחיד שבו מעולם לא נמצאה
הגווייה — ע"פ 543/79 נגד ואלחרר ג-
מדינת ישראל פד"י ל"ח (1) עמ' 113 —
יצאו הנאשמים ערב אחד, ב-1977, עם
הקורבן, שהיה ידוע כאלים וכנספל ל-
גשים, למוסד צופיה, כדי להבריח משם
נערות ולהדיחן לעבוד בננות.
השלושה היו מצויינים באקדה. הנאשם,
אבישי נגר, נטר טינה לקורבן, יוסקה
ארביב, משום שארביב אנס את גיסתו
וגיסה להדיחה לננות, וכך אנס גם את
אחותו הצעירה.

בערב שבו יצאו כל השלושה למוסד
צופיה, חזרו הביתה רק שני הנאשמים.
כאשר נשאלו על-ידי בעלה-הדירה היכן
יוסקה, ענה נגר כי "הוא התבונן", מונח
שמשמעו בסלנג של העבריינים — נרצח.

זמן מה אחר-כך התוודו השניים לפני
בעלה-הדירה כי הרגו את יוסקה והשליכו
את גופתו מתחת לעץ. המישטרה, שחיפ-
שה במקום לפי הוראות העד, לא מצאה
כל שריד של הגופה. לפני בית-המישפט
היו ראיות נוספות, ששימשו "דבר-מה"
להודאות שהתוודו השניים לפני בעל-
הדירה.

השופט דן כהן וחברו, השופט הרצל
אשכנזי, קבעו בפסקדין מנומק ומעמיק
כי הוכח מותו של יוסקה, וגם מעורבותם
של השניים ברצח הוכחה מהראיות שהיו
בתיק. השופט שנשאר במיעוט, יעקב
בנאי, זיכה את הנאשמים מחמת הספק.
הוא קיבל את הגירסה כי אין להרשיע
במיקרה כזה על-סמך נסיבות בלבד, ומי-
כיוון שהוא דחה את עדותו של בעל-
הדירה בדבר התוודותם של הנאשמים
לפניו, זיכה אותם מרצח.

בית-המישפט העליון, שלפניו הובא ה-
עירעור על פסק-הדין, עשה חריש עמוק
בשאלה המישפטית של הרשעה ללא קור-
פוס-דיליקטי. השופט מאיר שמגר סקר
את כל ההיסטוריה המישפטית בעניין זה,
והביא עשרות דוגמות מהעבר.

התברר כי ההלכה המישפטית עברה כי-
אנגליה גילגולים רבים במשך השנים.
בתחילה היה חשש גדול להרשיע בלי
הגווייה, בגלל קשיים בתיקשורת הביני-
לאומית, והיתה סכנה כי אנשים נסעו
למקומות מרוחקים ונעלמו.

חששם של השופטים להרשיע התעצם
עוד יותר, כאשר בכמה מיקרים אמנם
התגלו הנרצחים חיים ושלמים, אחרי שה-
"רוצחים" כבר הוצאו להורג. עונש-מוות
היה עונש חובה על רצח עד לפני שנים
לא רבות, וכך נקבעה ההלכה כי אין
להרשיע ברצח בלי שיהיו ראיות ממשיות
לכך שאמנם הקורבן נרצח.

יד-אדם

בכרס-כריש

ב מיקרים יוצאי-דופן הורשעו רוצחים
על סמך שרידים של גוויית המנוח,
שויהו אותו בביטחון.

במיקרה אחד נותרו מגופת-הנרצחת רק
שיניה התחתונות, משום שכל יתר חלקי-
הגופה הוטבלו על-ידי הרוצח באמבט
חומצה ואוכלו כליל, אך עדות רופאי-
השיניים של הגברת גרמה להרשעת הבעל
ברצח.

במיקרה אחר נמצאה בביטנו של כריש
זרוע ועליה כתובת קרקע. על-סמך זרוע
זו הורשע אחד ממלחי-האונייה ברצח
רבי-החובל, שזרועו היתה מקועקעת.

ההלכה התרככה במשך השנים, ככל
שאמצעי-התיקשורת השתכללו, וכאשר
התברר לאנגלים כי הלכה נוקשה תגרום
לכך, שבכל מיקרה שבו יתרחש הרצח
על אונייה והגווייה תאבד בלב-ים, אי-
אפשר יהיה להרשיע את הרוצח.

המיקרה הראשון שבו הורשע בעל בי-
רצח אשתו, שגופתה לא נמצאה מעולם,
היה ב-1942 בניו-זילנד. האשה נעלמה
מייד אחרי התנונה, והבעל קיבל לרשותו
את כל נכסיה ורכושה. הוא הסתבך
בשקרים כאשר למקומות שאליהם נסעה,
כביכול, ולבסוף מסר להוריה כי היא
נהרגה בעת שהאונייה שבה נסעה טורפה
באוקיאנוס על-ידי צוללת-אויב.

הוא נשא אשה אחרת, ורק אחרי תשע
שנים הועמד לדין, והורשע ברצח אשתו.
התביעה הסתמכה גם על מלים שאמר
לאשתו החדשה כאשר נעצר, היא שאלה
אותו, "האם אשתך הראשונה חזרה?" והוא
ענה לה: "מה פיתאום? זה בלתי-אפי-
שרי!" (מראה המקום נמצא בפסק דין
נגד ואלחרר).

ב-1955 הורשע באנגליה אדם שנאשם
ברצח שותפו לחוה. גופת השותף לא
נמצאה מעולם, אך בית-המישפט שזכנע
באשמתו בגלל סיבות-דמ ועירות, שנמצאו
על קירות החוה, ובגלל שקריו של
הנאשם (גם מראה מקום זה נמצא בפסק-
הדין של נגר ואלחרר).

בתי-המישפט משיכים גם כיום להר-
שיע בזהירות מירבית כאשר לא נמצאה
הגווייה וכאשר אין ראיות ישירות לרצח.
כגון עדותו של עד-ראייה, אבל בית-
המישפט מוכן להשתכנע במיקרה כזה
על-ידי הודאת הנאשם בתוספת דבר-מה,
או אפילו בראיות נסיבתיות בלבד, התנאי
שתהינה משכנעות. "בוודאות מוסרית",
שיאנה מותירה מקום לספק.

שאלת הקורפוס דיליקטי (קובץ הנתונים
על העבירה) אינה ייחודית למיקרי-רצח
והריגה, ואינה מתייחסת לגווייה בלבד.
היא מתייחסת למיקרים של גניבה, למשל,
לנשוא הגניבה, אך במיקרי-רצח היא
מגיעה לחדות וחרירות מיוחדת.

מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין מדור זה מתיימר
לתת יעוץ מישפטי ספציפי, ובכל מיקרה ייתכנו שינויים והבדלים בגלל שוני
בעובדות.

המדור מנתח את המצב המישפטי הקיים, לפי החוק והתקדימים.

תדרוך

- 1 קורפוס דיליקטי (קובץ הנתונים על העבירה) חקיו הם שניים:
 - (א) העובדות בקשר לגרימת הנזק או הפגיעה, שעליהן חלים איסורי המישפט הפלילי. למשל: הגווייה במיקרה של רצח, והרכוש במיקרה של גניבה.
 - (ב) ראיה כי הפגיעה האמורה נגרמה במעשה-עבירה. למשל: כי המת לא התאבד, אלא נרצח.

2 בישראל אפשר להרשיע בעבירה ללא הקורפוס דיליקטי, גם כשהראיות הן נסיבתיות בלבד. דעת המיעוט בבית-המישפט המחוזי גרסה כי אין אפשרות כזו, וכי התרי-
שעה, במיקרה כזה, אפשרית רק אם הנאשם התוודה על מעשהו לפני מאזינהו, ולכך יש צורך בעוד דבר-מה, המאשר את ההתוודה.

3 משמעות המילים "ודאות מוסרית", שבהן נהגו להשתמש כפיסקיידין באנגליה במיקרים שבהם לא נמצאת הי-
גווייה, אינה שונה מההרשיעה הרגילה של המישפט הפלילי, כי האשמה תוכח מעט לספק סביר.